

Załącznik do Uchwały nr XXXVII/184/21.

Rady Powiatu w Brzezinach

z dnia 25 maja 2021r..

**POWIATOWY PROGRAM
PROFILAKTYCZNY W ZAKRESIE
PROMOWANIA I WDROŻENIA
PRAWIDŁOWYCH METOD
WYCHOWAWCZYCH W STOSUNKU DO
DZIECI W RODZINACH ZAGROŻONYCH
PRZEMOCĄ NA LATA 2021-2027**

Brzeziny, 2021

Spis treści:

I. Wprowadzenie	3
II. Podstawy prawne.....	6
III. Diagnoza zasobów	7
IV. Cele i zadania programu wraz z harmonogramem działań	9
V. Planowane koszty i źródła finansowania	11
VI. Monitoring i ewaluacja	11

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, mającym fundamentalny wpływ na jego rozwój i funkcjonowanie. To w niej dziecko uczy się podstawowych umiejętności życiowych, kształtuje swoją osobowość, tożsamość, wzorce zachowań, nabiera przekonań o świecie, wartościach i zasadach nim rządzących. Postrzega się ją jako system charakteryzujący się specyficznymi relacjami, określoną dynamiką i granicami oraz określonym sposobem komunikacji, sprawowania kontroli i władzy, a także określonym układem pełnionych ról, sposobem osiągania różnych celów, zmagania się z trudnościami oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Rodzina jest tym środowiskiem, w którym powstaje nowe życie. Rodzi się w nim i wzrasta istota ludzka podlegająca prawom biologicznym i społecznym, kształtowana przez oddziaływania wychowawcze rodziców. Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się prawidłowo rozwijać. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko czuje się dobrze, bezpiecznie, jest pewne siebie, ufne wobec rodziców, a także otwarte i ufne wobec innych ludzi, zachowuje się przy tym swobodnie i jest aktywne i wytrwałe w działaniu. Atmosfera, w jakiej toczy się wychowanie oraz ogół środków wychowawczych, a także sposób odnoszenia się do dziecka składają się na określony styl wychowania. Najczęściej wyróżniane style wychowania to:

- styl demokratyczny, którego główną zasadą jest wzajemne poszanowanie praw wszystkich członków rodziny,
- styl autokratyczny, który ma charakter konserwatywny i jest oparty na autorytecie przemocy,
- styl liberalny, w którym rodzice pozwalają dziecku na nadmierną swobodę.

Ze stylami wychowania łączą się postawy rodzicielskie, które coraz częściej sprowadza się do sześciu wymiarów: akceptacja, odrzucenie, autonomia, nadmierne ochranianie, nadmierne wymagania, niekonsekwencja. Dobry rodzic jest opiekuńczy, troskliwy, wrażliwy na potrzeby i możliwości dziecka, wspiera jego rozwój, jest konsekwentny, wyznacza dziecku granice, nie stosuje wzmocnień negatywnych. Nieprawidłowa postawa rodzicielska oraz styl wychowania

może rodzić w dziecku agresję lub wywoływać bezradność, uległość i powierzchowne traktowanie norm i wartości.

Rodzina, która nie potrafi sprostać obowiązkom wobec dzieci oraz nie pozwala na zaspokojenie potrzeb, niezbędnych do prawidłowego rozwoju określana jest mianem rodziny dysfunkcyjnej. Najczęściej prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagrażają takie zjawiska jak:

- alkoholizm, inne uzależnienie lub choroba psychiczna w rodzinie,
- przemoc fizyczna lub/i psychiczna, maltretowanie i wykorzystywanie seksualne,
- psychiczne opuszczenie dzieci (nieobecność emocjonalna rodzica), chłód emocjonalny,
- czynne odrzucanie i dewaluowanie dziecka,
- nadużycia emocjonalne, czyli używanie dziecka przez dorosłego do zaspokajania swoich potrzeb emocjonalnych (np. czynienie z niego powiernika spraw dorosłych, tworzenie koalicji z dzieckiem przeciw drugiemu rodzicowi),
- stawianie nieadekwatnych do rozwoju i możliwości dziecka wymagań infantylizowanie dziecka lub żądanie spełniania nadmiernych, perfekcjonistycznych oczekiwań,
- przerost sztywnych wymagań,
- nadopiekuńczość i nadmierna kontrola.

Każde z wyżej wymienionych zjawisk negatywnie wpływa na funkcjonowanie dziecka, największe problemy stwarza alkoholizm i narkomania rodzica, przemoc we wzajemnych relacjach, wykorzystywanie oraz zaniedbywanie.

Przemoc domowa to działanie lub zaniechanie, dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w życie lub zdrowie (fizyczne bądź psychiczne), powodujące u nich szkody lub cierpienie.

Przemoc objawia się najczęściej w czterech wymiarach:

- przemoc fizyczna,
- przemoc psychiczna,
- nadużycie seksualne,
- zaniedbywanie.

Dzieci wychowujące się w rodzinach gdzie występuje przemoc, narażone są na dwa rodzaje niszczących doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są bezpośrednimi ofiarami przemocy, drugie zaś dzieci, które są świadkami przemocy. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Żyjąc w ciągłym lęku i poczuciu zagrożenia, dziecko doznaje szeregu urazów, z których najbardziej destrukcyjne to: obawa o życie i zdrowie swoje i rodziny, poczucie winy i odpowiedzialności za przemoc, bezradność, ambiwalencja 7 uczuć w stosunku do rodziców, brak zaufania do dorosłych, urazy fizyczne. Doświadczanie przemocy może prowadzić także do kłopotów w szkole, zamiany ról, kiedy to dziecko zmuszone jest do pełnienia roli osoby dorosłej, opóźnień w rozwoju, zaburzeń mowy, dolegliwości związanych ze stresem. Długotrwałe następstwo doświadczanej przemocy owocuje utratą poczucia bezpieczeństwa, które jest niezbędne do prawidłowego rozwoju dziecka, a później osoby dorosłej. Jest ono bazą dla formowania się poczucia własnej wartości oraz umiejętności nawiązywania i utrzymywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi.

Istotnym elementem każdego lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest profilaktyka. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz.218 ze zm.) nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji programów służących działaniom profilaktycznym mających na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie. W założeniu priorytetowym celem programu jest wdrożenie specyficznych działań na płaszczyźnie profilaktycznej, które będą prowadzić do zwiększenia zakresu wiedzy mieszkańców powiatu, na temat zjawiska przemocy oraz sposobów skutecznej walki z nim.

Współcześnie profilaktyka rozumiana jest jako ogół działań, prowadzących do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia niepożądanych zachowań. Aby była skuteczna,

musi uwzględniać zasadę interdyscyplinarności. Konieczne zatem jest podjęcie współpracy z przedstawicielami instytucji, realizujących oddziaływanie w zakresie edukacji oraz opieki nad dziećmi i młodzieżą.

II. PODSTAWY PRAWNE

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 3 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Prawne uwarunkowania programu stanowią ponadto:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020 poz. 218 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 poz. 821);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876 t. j.);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 nr 209 poz. 1245);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy(Dz. U. 2020 poz. 1359);
- Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. 2020 poz.141);

- Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U.1991 nr.120 poz. 526 ze zm.).

III. DIAGNOZA ZASOBÓW

1. Podmioty

Podmiot	Obszar działania
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	powiat brzeziński
Zespół Interdyscyplinarny Ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	gm. Brzeziny
Zespół Interdyscyplinarny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	gm. Dmosin
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	gm. Jeżów
Zespół Interdyscyplinarny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej	miasto Brzeziny
Zespół Interdyscyplinarny w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej	gm. Rogów
Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	powiat brzeziński
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	miasto Łódź
Komenda Powiatowa Policji	powiat brzeziński
Sąd	ogółem
Prokuratura	ogółem
Placówki Ochrony Zdrowia	ogółem
Placówki oświatowe	ogółem

2. Specjaliści

Specjaliści dostępni w bezpośrednio bliskim środowisku społecznym	Główny obszar działań poszczególnych specjalistów pod kątem przemocy domowej
Pracownicy socjalni	<ul style="list-style-type: none"> - działalność w środowiskach społecznych, gdzie znajdują się jednostki wymagające pomocy, - pomoc w odzyskaniu lub umocnieniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących ją, - promowanie prawidłowych metod wychowawczych, - współpraca m. in. z psychologiem, policją, prawnikiem i innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego;
Psycholodzy	<ul style="list-style-type: none"> - działalność w interwencjach (sytuacjach) kryzysowych, - diagnoza zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania, - promowanie prawidłowych metod wychowawczych, - terapia zaburzeń w regulacji stosunków osób dotkniętych przemocą oraz osób ją stosujących z otoczeniem, - psychoterapia osób doświadczających przemocy oraz osób ją stosujących, - współpraca m. in. z pracownikami socjalnymi, policją, prawnikiem i innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego;
Pracownicy służby zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - udzielenie pomocy medycznej, - rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie przy próbach ukrycia tego, - wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach, - realizacja procedury „Niebieskie Karty”. Pracownikiem ochrony zdrowia uprawnionym do realizacji procedury jest osoba, wykonująca zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny, - udzielenie pacjentowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia o ustaleniu przyczyn

Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w powiecie brzezińskim na lata 2021-2027

	i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie;
Prawnicy	- pomoc osobie dotkniętej przemocą w ukaraniu osoby ją stosującej, - współpraca m. in. z pracownikami socjalnymi, policją, psychologiem i innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego;
Pracownicy placówek oświatowych (m.in. nauczyciele i pedagodzy)	- dbanie o prawidłowy rozwój człowieka jako istoty społecznej, - możliwość bieżącej obserwacji dziecka, - pomoc w wychowywaniu i opiece nad dzieckiem, wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych, - diagnoza pedagogiczna, opiniowanie oraz udzielanie pomocy dziecku, - współpraca m. in. z pracownikami socjalnymi, policją, prawnikiem i innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego;
Policjanci	- zapewnienie bezpieczeństwa osobie dotkniętej przemocą w rodzinie i zapewnienie porządku publicznego, - pilnowanie przestrzegania prawa i ściganie osób stosujących przemoc domową, - zapewnienie ochrony i pomocy w sytuacjach kryzysowych, - współpraca m. in. z pracownikami socjalnymi, psychologami, prawnikami i innymi członkami zespołu interdyscyplinarnego.

IV. CELE I ZADANIA PROGRAMU WRAZ Z HARMONOGRAMEM DZIAŁAŃ

Cel główny programu: Ograniczenie skali przemocy i skutków stosowania przemocy w powiecie brzezińskim poprzez prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą domową.
2. Edukacja rodziców/opiekunów w zakresie właściwych postaw rodzicielskich, metod i form wychowania, radzenia sobie w sytuacjach trudnych oraz konsekwencji stosowania przemocy wobec dzieci.
3. Propagowanie pozytywnych postaw rodzicielskich i metod wychowawczych w społeczności lokalnej.
4. Informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia i pomocy w ze strony instytucji i organizacji pozarządowych w sytuacjach kryzysowych.
5. Spotkania tematyczne dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie

Zadania:

- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, placówkach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz pomocy dziecku, rodzinie i przeciwdziałających przemocy (ulotki, plakaty, artykuły w prasie lokalnej, w internecie)
- rozpropagowanie materiałów (ulotek, broszur, plakatów) wśród społeczności lokalnej na temat możliwości uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysowych
- rozpropagowanie materiałów (ulotek, broszur, plakatów) wśród społeczności lokalnej na temat pozytywnych postaw i metod wychowawczych
- organizowanie spotkań z rodzicami/opiekunami mających na celu rozwój wiedzy z zakresu właściwych metod wychowawczych oraz postaw rodzicielskich
- prowadzenie poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, prawne)

- doskonalenie zawodowe pracowników instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny

Realizatorzy:

Program zostanie zrealizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach przy współpracy podmiotów działających na rzecz pomocy rodzinie, przeciwdziałania przemocy oraz placówek oświatowych i poradni psychologiczno-pedagogicznej.

V. PLANOWANE KOSZTY I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Specjalistyczny program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w powiecie brzezińskim na lata 2021 - 2027 finansowany będzie ze środków własnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach, środków samorządu powiatowego, środków instytucji współuczestniczących oraz z pozabudżetowych środków pozyskiwanych z różnych programów (krajowych, unijnych).

VI. MONITORING I EWALUACJA

Podmiotem odpowiedzialnym za proces realizacji Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach. Funkcję koordynatora pełnić będzie psycholog Centrum. Do oceny przebiegu realizacji i efektywności Programu zbierane będą informacje od podmiotów zaangażowanych w realizację działań. Informacje z realizacji programu będą przedkładane Radzie Powiatu do dnia 31 marca roku następnego, w ramach corocznych sprawozdań z zakresu działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Brzezinach.